

allerstørste Interesse for det hele Land. Det maa være mig tilladt i Modsætning til flere af de ærede foregaaende Talere at udtale min Anektdelse af, at den høitærede Minister her har be-
 traadt en Bei, som er forskjellig fra den hidtil fulgte og navnlig forskjellig fra den, der har været fulgt af den Indenrigsminister, som især har be-
 skjæftiget sig saa meget med Jernbaneanlæg. Jeg betragter det som heldigt, at man ved denne Lov er kommen ind paa den Grundsatning, at Staten skal indskrænke sig til at bygge, hvad der maa kaldes Hovedlinier, og derimod ikke beskæftige sig med Sidelinier, Tverlinier, Krydslinier og deslige. Jeg vilde have anset det for ønskeligt, om man tidligere havde holdt sig strengt til denne Regel og ikke havde gjort Brud paa den ved at anlægge Jernbanen fra Skanderborg til Silkeborg, thi Konsekvensen af dette Skridt er det, som nu trækker os henimod Herning og vækker Ønster og Forhaabninger om, at Staten vil gaa videre paa lignende Maade i andre Retninger. Det er fuldkommen naturligt og rigtigt, at Staten yder Tilskud til Sidebaner, og det er rigtigt blandt Andet af den Grund, som er fremhævet fra saa mange Sider, at Staten i det Hele bør bidrage til de paagældende Egenes Opkomst, skjøndt jeg ikke gaar saa vidt som min ærede Ven for Veile Amts 3die Valgtreds (Th. Nielsen), at jeg skulde nære Naab om, at det ved Hjælp af Jernbaneanlæg skulde lykkes at opdyrke Hedeøer og Heder ved saadanne Jernbaner. Det ærede Medlem for Veile Amts 3die Valgtreds syntes tillige — da jeg netop berører ham — at haabe dermed at sætte en Stopper for Udvandringen til Amerika. Det forekommer mig, at han omtalte Forholdet, som om Hederne vare et Amerika, hvis øde og ubejævnede Egne skulde opdyrkes; man skulde skaffe Befolkningen Bei gennem disse Urskove til de enkelte Pletter, hvor Folk endnu kunde finde Ophold. Det synes mig at være en meget overdreven Ytring, som i saa Henseende faldt fra det ærede Medlem. Men for at vende tilbage til Sagen, vil jeg udtale, baade at jeg finder det rigtigt at laa ind paa den Bei, at yde Tilskud i Stedet for selvstændig at bygge Jernbanerne, og tillige — ligeledes i Modsætning til det ærede Medlem for Svendborg Amts 3die Valgtreds —, at jeg vil anse det for rigtigt, at man sætter et bestemt Tilskud; gjøre vi ikke dette, men aabne en almindelig Udsigt til at faae Tilskud, saa blive vi langt mere udsatte for at komme til at betale 50,000 Rb. eller 100,000 Rb. i de enkelte Tilfælde, end at skulle slippe med 20 eller 30,000 Rb. Naar Befolkningen rundt omkring i Landet har faaet at vide, at det er Rigsdagens Mening at ville give 40,000 Rb. pr. Mil Bane, som Befolkningen bygger, saa veed den, hvad den har at holde sig til, og indretter sig da derefter, saa oprettes der Aktieselskaber til Anlæg af Slinier, hvor de kunne betale sig, og hvor der

er saa stærk Trang tilstede, at Befolkningen selv vil yde det Manglende; men sætte vi Summen ubestemt, saa ville vi komme til at give aldeles overdrevne, usforholdsmæssige Tilskud til de Egne, hvor der er mindst Iver og mindst Trang, men som have de bedste Talsmænd; det vil da komme til at bero paa, hvilken Deltagelse de have i det offentlige Liv, og ikke paa de paagældende Egenes virkelige Trang. Sammenligner man de forskjellige Baner, hvorom der her er Tale, saa er der ikke Spørgsmaal om, at den Egn, der vil være ringest i Stand til at betale sin Bane, er Egnen imellem Silkeborg og Herning; men paa den anden Side vil denne Bane sikkert ogsaa være den af de 3 Baner, som kan anlægges billigst, og følgelig vil Statens Tilskud til denne Bane blive forholdsvis størst, naar der er den samme Sum pr. Mil. Det maa ikke lades ude af Betragtning, at Expropriationen til Banen: Silkeborg-Herning, hvor Terrænet frembyder ulige ringere Vanskeligheder, end baade mellem Randers-Grenaa, og Odense-Svendborg, vil gjøre Anlægget betydelig billigere, og som Følge deraf vil Statens Tilskud blive forholdsvis større. Hvor stort er nu dette Statstilskud i Forhold til den Anlægs kapital, som maa forudsættes at ville komme i Anvendelse? Det ærede Medlem for Odense Amts 1ste Valgtreds (Octavius Hansen) gjorde en Art Kalkule, men jeg tror, at den er noget overdreven. Han gik ud fra, at 280,000 Rb. — i alt Fald imellem 250,000 og 300,000 Rb. — pr. Mil vil være det, som en saadan Bane vil komme til at koste. Saa vidt mig bekendt er Banen: Odense-Svendborg, hvis Længde anslaaes til $6\frac{3}{4}$ Mil, kalkuleret til at bygges for c. 1,300,000 Rb., altsaa 200,000 Rb. pr. Mil. Naar man saa, saaledes som det ærede Medlem antager, at i en saa befolklet Egn som Svendborg Amt vil Nettoindtægten kunne anslaaes til 6000 Rb. pr. Mil, vil dette altsaa være 4 pCt af 150,000 Rb., og de 50,000 ere ikke dækkede, men der gives da tillige af Staten et Tilskud af 40,000 Rb. Efter denne Regning er det ikke noget stort Tilskud, Beboerne have at yde, uden at kunne vente det dækket ved Forrentning. Det maa erindres, at det ikke er svære Baner, men lette Baner, som her ville blive byggede, og at de ville blive byggede efter en lettere Konstruktion end den, som anvendes paa Statsbanerne, og endnu mere lette end den, som anvendes paa de sjællandske Baner. Deri ser jeg ikke noget Uheldigt; tværtimod jeg anser det for rigtigt, om man fra første Færd af havde bygget et større Antal Baner af en lettere Konstruktion; naar de saa i Løbet af 10 eller 20 Aar havde arbejdet sig op til at kunne betale sig, vilde man have haft Naad til at ombygge dem med forholdsvis ringe Beføstning. Det er denne almindelige Udtalelse, som jeg tillader mig at fremkomme med, at jeg anser det for en særdeles heldig Bei, som